

Leesrapport masterscriptie Martina Vokáčová: *Classificatie van adjectieven in het Nederlands*. Praag 2019. Begeleider: prof. Jan Pekelder.

Onderzoeksubject en onderzoeksvraag: deze scriptie beweegt zich op het gebied van de zuivere taalkunde, afdeling lexicale semantiek van het hedendaags Nederlands. Dit neemt echter niet weg dat er tevens sprake is van een scheut syntaxis. Het object is de woordsoort adjectief. De vraag is: onder welke omstandigheden kunnen de zogenaamde niet gradueerbare adjectieven toch gegradueerd worden (p. 3)?

Structuur: in het eerste part van het theoretische deel van de scriptie worden de criteria gepresenteerd die de belangrijkste Nederlandse grammatica's gebruiken ter afbakening van het adjectief als woordsoort. Tevens passeren de revue de diverse manieren waarop de verschillende types adjectieven worden gecategoriseerd. Hierbij wordt speciale aandacht geschonken aan de rol die het concept 'gradueerbaarheid' speelt. In het tweede part van onderhavig deel worden de geconstateerde definities en classificaties geconfronteerd met de scalaire benadering (Kennedy 2007, Kennedy & McNally 2005). Deze stelt dat adjectieven uitzetbaar zijn op een zogenaamde eigenschapsschaal. Het praktische deel bestaat uit een corpusonderzoek dat op de verificatie van de in het theoretische deel geformuleerde aannames is gericht. Als basis dienden de Nederlandstalige CGN- en SoNaR-corpora. De steekproef betrof honderd adjectivale lemmata met de laagste gradueerbaarheidscoëfficiënt. Gemeten is een set van morfologische, syntactische, semantische en discursieve variabelen die het comparatief- of superlatiefgebruik kunnen triggeren, zelfs bij adjectieven die gewoonlijk als niet-gradueerbaar beschouwd worden. Uit de resultaten van de analyse blijkt, ten slotte, dat het adequater is om gradueerbaarheid als een statistische tendens te beschouwen dan als een criterium op basis waarvan het mogelijk zou zijn de woordsoort adjectief af te bakenen.

Discussie: hoewel de kandidate getuigt van een reële wetenschappelijke grondattitude en ongetwijfeld kan uitgroeien tot een excellente wetenschapster, lijkt deze scriptie vooral op haastwerk. Aangezien er veel problemen zijn op verschillende vlakken kunnen we niet anders dan hier een korte selectie maken van de belangrijkste zaken. Deze hadden overigens grotendeels vermeden kunnen worden als de kandidate zich op reguliere wijze had laten begeleiden. Zelfs voor de briljansten onder ons geldt dat het schrijven van een scriptie een leerproces is en wie leerproces zegt, zegt begeleider. Laten we nu kort enkele problemen aan de orde stellen. Een van de eerste, methodologische problemen is het gebrek aan coherentie met betrekking tot de onderzoeksvraag. De lezer blijft tot het eind van de scriptie twijfelen wat nu eigenlijk het probleem is. Bij wijze van voorbeeld, in de conclusies staat dat de bedoeling van de scriptie was om de vraag te beantwoorden in hoeverre corpora en reëel taalgebruik kunnen bijdragen aan de problematiek van de classificatie en categorisatie van adjectieven (p. 56). Daartegenover lezen we in de inleiding dat de corpusanalyse ten doel heeft na te gaan onder welke omstandigheden de zogenaamde niet gradueerbare adjectieven toch gegradueerd kunnen worden (p. 3). Nu kan de kandidaat natuurlijk zeggen dat dit alles op hetzelfde neerkomt, maar dan zou dat getuigen van een gebrek

Leesrapport masterscriptie Martina Vokáčová: *Classificatie van adjectieven in het Nederlands*. Praag 2019. Begeleider: prof. Jan Pekelder.

aan wetenschappelijke precisie. De vraag vermeld in de conclusies is namelijk van een geheel andere aard dan de vraag in de inleiding: de eerste vertegenwoordigt een onderzoeksmethodologische problematiek, terwijl de laatste van descriptieve aard is. Een tweede probleem dat we hier willen signaleren is de gebrekkige aansluiting bij het neerlandistisch onderzoeksveld. Van de 21 titels in de bibliografie, betreffen er slechts acht het Nederlands (waaronder bovendien een corpus, een woordenboek en een schoolgrammatica zonder enige wetenschappelijke waarde). Wat meer is, de candidate zegt de belangrijkste Nederlandse grammatica's te hebben geraadpleegd, maar in de bibliografie zien we slechts de ANS en de *Syntaxe of Dutch*. Het wordt nog pijnlijker als we zien dat de candidate niet op de hoogte blijkt te zijn van wat er binnen de Nederlandse taalkunde aan de woordsoort adjectief is gedaan. Een vorm van scalaire benadering is al na te lezen bij Roose (1956) en Van der Lubbe (1958). Een laatste probleem dat niet het minste is, is de taal van de scriptie. Het wemelt van de fouten, zowel qua woordenschat, als syntaxis en morfologie. De candidate heeft zich duidelijk niet laten nalezen. Dit is niet slechts een kwestie van vorm maar ook van inhoud. Bepaalde passages zijn totaal onbegrijpelijk, vaak ook omdat er zaken beweerd worden over de taal zonder de bijbehorende data te leveren (bijv. p. 6, p. 12, p. 13, p. 20). Ten slotte wijzen we op een ander gevolg van het voornoemde haastwerk. De presentatie van de bronnen of van het corpusonderzoek is soms veel te compact en daardoor niet transparant (zie resp. p. 20-21 en p. 33-37).

Conclusie

Het betreft hier een problematisch werkstuk dat in diverse opzichten niet voldoende is: de taal, de transparantie van het betoog, de aansluiting op het neerlandistisch onderzoeksveld, diverse slordigheden. Kortom, er bestaan meerdere redenen om de scriptie over te laten doen. Desondanks hebben we na lang wikken en wegen besloten de wetenschappelijke grondattitude die reëel is, de doorslag te laten geven. In het besef dat de candidate in de handen van een professionele begeleider ongetwijfeld een (maximale) 1 had kunnen behalen, geven we nu dan ook een (minimale) 3. Maar het blijft zonde.

Praag, 30 augustus 2019

Jan Pekelder